

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут історії та
соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського**

СИЛАБУС
навчального курсу

СЛОВ'ЯНСЬКА ФІЛОСОФІЯ

Спеціальність – 033 філософія

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна

Форма підсумкового контролю – залік

Викладач – доц., к. філос. н. Мащенко Станіслав Трифонович

Телефон – 0934070812

E-mail: s.maschenko1938@gmail.com

Години консультацій – середа: з 11.20 – по 12.20 в 208 ауд.

2021-2022

Освітньо-кваліфікаційна програма	
Кількість кредитів	3
Рік навчання	3
Семестр	5
Компонент освітньої програми	Вибірковий компонент (ВК)
Мова викладання	Українська
Формат курсу	Денна
Опис дисципліни	
Загальна кількість годин	90
Обсяг курсу	Денна форма: 28 годин аудиторних (з них: 14 годин лекцій; 14 годин практичних занять), 62 години самостійної роботи.
Мета курсу	Метою викладання навчальної дисципліни є: ознайомлення студентів із основними етапами розвитку та змістом філософської думки України та слов'янських народів Європи, сформувати стійку систему філософсько-історичного знання про розвиток філософії в Україні та землях Південно-Східної Європи, а також показати стійкий зв'язок філософської традиції слов'янських народів з західноєвропейським філософським світоглядом.
Електронний ресурс	Zoom. Google Classroom. DISCORD
Формування програмних компетентностей	<p>Загальні компетентності: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури. СК4. Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуально-філософської традиції у світовій. СК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення. СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань. СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.</p>

Програма та структура навчальної дисципліни						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
о		л	с	лаб.	нд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Філософська думка Київської Русі.	10	2	2			6
Тема 2. Гуманістичні та реформаційні ідеї у філософській думці України (кін. XV – поч. XVII ст.)	10	2	2			6
Тема 3. Філософія українського Бароко другої половини XVII – поч. XVIII століть.	11	2	2			7
Тема 4. Професійна філософія в Україні XIX – поч. XX століть.	11	2	2			7
Тема 5. Початок розробки філософії української ідеї: Кирило-Мефодіївське товариство.	11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 1	53	10	10			33
Змістовий модуль 2.						
Тема 6. Філософсько-соціологічні погляди громадян та «Молодої України».	9	2				7
Тема 7. Розвиток філософської думки України кінця XIX – початку XX століть.	11	2	2			7
Тема 8. Українська філософія XX – поч. XXI століть.	9		2			7
Тема 9. Філософська думка в Росії.	8					8
Разом за змістовим модулем 2	37	4	4			29
Разом	90	14	14			62
Літературні джерела	Основна література: <ol style="list-style-type: none"> Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії. – К., 2001. Бичко А.К., Бичко І.В. Феномен української інтелігенції. – Дрогобич, 1997. Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії. – К., 1999. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. – К., 1996. Горський В.С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. – К., 1993. Історія філософії на Україні. – К., 1987 Історія філософії України. Ред. М.Ф. Тарасенко та М.Ю. Русин. – К., 1994. 					

8. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах. – К., 1997.

9. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К., 2000.

10. Мащенко С. Т. Основні проблеми в історії української філософії /С. Т. Мащенко. – Чернігів, 2002. – 161 с.

11. Мащенко С. Т. Українські мислителі XVII-XVIII століть на Чернігово-Сіверщині /С. Т. Мащенко. – Чернігів, 2003. – 155с.

Додаткова література:

1. Абрамович Д. Києво-Печерський Патерик /Д. Абрамович. – Київ, 1991. – 280 с.

2. Андрусишин Б. І., Бондаренко В. Д. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку /Б. І. Андрусишин, В. Д. Бондаренко. – Київ, 2010. – 282 с.

4. Асов А. Златая цепь. Мифы и легенды древних славян /А. Асов – Москва: Наука и религия, 1998. – 320 с.

6. Бичко А. К. Українська філософія. Докласична доба. /[А. Бичко, І. Бичко, В. Табачковський] Історія філософії. – Київ: Либідь, 2001. – 408 с.

7. Білокобильський О. В. Міф як онтологічна упорядковуюча система /О. В. Білокобильський //Мультиверсум. – К.: Стилос, 1998. – Вип.2. – С.24-37.

8. Бондар С. В., Кралюк П. М. Біля витоків української мудрості: філософська та релігійна думка народів Північного Причорномор'я VII ст. до н.е. – II ст. н.е. /С. Бондар, П. Кралюк. – Київ: «Світ Знань», 2009. - 270 с.

11. Бычков В. 2000 лет христианской культуры sub specie aesthetica /В. Бычков: В 2 т.– Т. 2. Славянский мир. Древняя Русь. Россия. – М., 1999. – С. 8.

12. Вишенський І. Твори /Іван Вишенський /Переклад В. Шевчук. – Київ: Дніпро, 1986. – 247 с.

13. Возняк С. М. Духовні цінності українського народу /С. М. Возняк. – Київ; Івано-Франківськ: Плай, 1999. – 293 с.

14. Войтович В. М. Сокіл-Рід. Легенди та міфи стародавніх українців. [Текст] /В. Войтович. – Рівне, «Оранта», 1997. – 382 с.

15. Волинка Г. І. Філософія Стародавності і середньовіччя в освітньому контексті: навч. посібник /Г. І. Волинка. – Київ: Вища освіта, 2005. – 544 с.

16. Волинка Г. І., Гусев В. І., Мозгова Н. Г. та ін. Історія філософії в її зв'язку з освітою /Г. І. Волинка та ін. – Київ: Каравела, 2006. – 480 с.

17. Воропай О. Звичаї нашого народу /О. Воропай. – Київ, 1993. – 592 с.

19. Галятовський І. Ключ розуміння /І. Галятовський – Київ: Наукова думка, 1985. – 444 с.
20. Гізель Інокентій «Мир с Богом человеку» /І. Гізель. - Київ, 1669.- 325 с.
21. Гізель Інокентій «Твір про всю філософію» /Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія /Уклад.: О. О. Любар; За ред. В. Г. Кременя. – Київ: Знання, 2005. – 767 с.
22. Глотов Б. Б. Культурно-цивілізаційний вибір українського народу [Текст]: монографія /Б. Б. Глотов, Д. В. Вітер. Академія мистецтв України, Інститут культурології. – Київ: ДАКККіМ, 2009. – 319 с.
23. Гнатенко П. И. Национальная психология /П. Гнатенко. Днепропетровск: ДНУ, 2002. – 213 с.
24. Гнатенко П. И., Павленко В. Н. Идентичность: философский и психологический анализ /П. И. Гнатенко, В. Н. Павленко. – Киев, 1999. – 466 с.
25. Горський В. С. Філософські ідеї в культурі Київської Русі XI – початок XII століття /В. С. Горський. – Київ, 1989. – 215 с.
26. Горський В. С. Історія української філософії /В. Горський. – Київ, 2001. -375 с.
27. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). – Філософські нариси /В. Горський – Київ: Центр практ. філософії, 2001. – 236 с.
28. Горський В. С., Стратій Я. М., Тихолаз А. Г., Ткачук М. Л. Київ в історії філософії України /В. Горський, Я. Стратій, А. Тихолаз, М. Ткачук. – Київ, 2000. – 264 с.
29. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета /Г. Грабович. – Київ: Радянський письменник, 1991. – 212с.
30. Грицак Я. Й. Нариси з історії України: формування української модерної нації /Я. Грицак. - К: Генеза, 1998. – 249 с.
31. Грицак Я. Й. Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад. Есеї /Я. Грицак. - Київ: Критика, 2011. – 350 с.
32. Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа /М. С. Грушевський /– 2-е изд. «Памятники исторической мысли Украины» – Киев: Лыбидь, 1991. – 400 с.
33. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11 т., 12 кн. /М. Грушевський. – Т. 3. – Київ, 1993. – 592 с.
34. Грушевський М. Початки громадянства. Генетична соціологія /М.Грушевський. – Відень, 1921. – 328с.
35. Грушевський М. С. Про українську мову і українську школу /Михайло Грушевський. – Київ: Академія, 1991. –78 с.
36. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть /М. С. Грушевський //Хто такі українці і чого вони хочуть. – Київ: Знання України, 1991. – С. 109-120.

	<p>37. Гуцуляк О. Б. Українська національна ідея в контексті пошуку книг національного буття /О. Б. Гуцуляк //Перевал. – Івано-Франківськ, 2008. - №4. – С. 176-185.</p> <p>39. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов /Ред. Тома и авт. вступ. ст. А. Ф. Лосев; Перевод М. Л. Гаспарова. – 2-е изд. – М.: Мысль, 1986 – 571 с.</p> <p>40. Драгоманов Михайло. Народні школи на Україні: серед життя і письменства в Росії /Михайло Драгоманов – Женева: Громада, 1877. – 152с.</p> <p>41. Етнос. Нація. Держава: Україна в контексті світового етнодержавницького досвіду: /Ю. І. Римаренко та ін.,– Київ: Ін-т держави і права НАН України, 2000. – 516 с.</p> <p>42. Жаворонок В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник /В. Жаворонок. – Київ: Довіра, 2006 – 703с.</p> <p>43. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу /О. Забужко. – Київ: Факт, 2009. – 148 с.</p> <p>44. Зілинський Орест «Духовна генеза першого українського відродження» /Орест Зілинський /Європейське Відродження та українська література XIV-XVIII ст. – Київ: Наук. думка, 1993. – 375с.</p> <p>45. Історія релігії в Україні: У 10 т. /Редкол.: А. Колодний (голова) та ін. – Київ: Укр. Центр дух. культури, Ін-т. філософії НАН України, 1996-1998. – Т.1. Дохристиянські вірування; Прийняття християнства /За ред. Б. Лобовика. – 384 с.</p> <p>46. Історія філософської думки на Україні. Т. 1. – Київ: Наукова думка, 1987. – 400 с.</p> <p>47. Йосипенко С. Л. До витоків української модерності: Українська ранньомодерна духовна культура в європейському контексті [Текст]: монографія /С. Л. Йосипенко. – Київ: УЦДК, 2008. – 392 с.</p> <p>48. Калистов Д. П. Северное Причерноморье в античную эпоху /Д. П. Калистов. - Москва, 1952. - 188 с.</p> <p>49. Кашуба М. Гуманістичні та реформаційні ідеї в Україні другої половини XVII ст. /М. Кашуба /Європейське Відродження та українська література XIV – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1993. – 375 с.</p> <p>50. Кістяківський Б. М. П. Драгоманов. Його політичні погляди, літературна діяльність і життя. /Кістяківський Б. О. Вибране. – Київ: Абрис, 1996. – 512с.</p> <p>51. Кітов М. Г. Руська національна філософія в контексті української історії та культури: монографія /М. Кітов. – Київ: Вид. Парапан, 2008. – 432 с.</p> <p>52. Кожевніков В. Яка національна ідея українців? /В. Кожевніков. – Київ: ПП «Пандемія», 2015. – 56 с.</p> <p>53. Колодний А. М. Християнство в контексті українського етносу /А. Колодний //Релігія в духовному житті українського народу. – К., 1994. –204 с.</p>
--	---

54. Кониський Г. Філософські твори: У 2 т. /Г. Кониський. /АН УРСР. – Ін-т філософії, Ін-т сусп. наук. – Київ: Наук. думка, 1990. – Т. 2. – 576 с.
55. Кононенко П. П. Національна ідея, нація, націоналізм: [монографія] /П. П. Кононенко. – Київ: Міленіум, 2005. – 358 с.
56. Костомаров Н. И. Две русские народности /Н. И. Костомаров – Київ, Харків: Майдан, 1991. – 72 с.
57. Костюк І. Міф у науковому дискурсі від доби античності до ХІХ ст.: історіографічний огляд /І. Костюк //Мистецтвознавчий автограф. – Львів, 2007. - Вип. 2. – С.80-89.
58. Кралюк П. М. «Білі плями» в історії української філософії /П. М. Кралюк. – Луцьк, 2007. – 164 с.
59. Кралюк П. М. Особливості вияву національної свідомості в українській суспільній думці ХVІ – першої половини ХVІІ ст.: [монографія] /П. М. Кралюк. – Луцьк: Надстир'я, 1997. – 72 с.
60. Кремень В. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум: [монографія] /В. Кремень. - Київ: Грамота, 2007. – 576с.
61. Крижицкий С. Д. Античная культура Северного Причерноморья /С. Д. Крижицкий. – Киев, 1988. - 350 с.
62. Кузьміна С. Л. Філософсько-педагогічна концепція П. Д. Юркевича [Текст]: монографія /С. Л. Кузьміна, Таврійський національний ун-т ім. В. І. Вернадського. – Київ: ПАРАПАН, 2002. – 162 с.
63. Куліш П. Повість про Український народ; Моє життя; Хутірська філософія і віддалена од світу поезія /Упорядкування передмова пер., прим. О. Шокало. – Київ: Ред. журн. «Український Світ», 2005. - 384с.
64. Литвинов В. Д. Станіслав Оріховський. Історико-філософський портрет /В. Литвинов. – Київ: Академперіодика, 2014. – 351 с.
65. Литвинов В. Д. Україна в пошуках своєї ідентичності: ХVІ-поч. ХVІІ ст. (Історико-філософський нарис) /В. Литвинов. – Київ, 2008. – 527 с.
66. Лозко Г. С. Скіфський філософ Анахарсіс /Г. Лозко //Сварог. – 2007. – Випуск 21. – С. 52-53.
67. Макаров А. М. Світло українського бароко /А.М. Макаров. – Київ, 1994. – 287 с.
68. Максимович Иоанн «Илиотропион» /Иоанн Максимович. – Москва: Изд. «Благовест» 2003. – 511 с.
69. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури /Є. Маланюк. – Київ: Обереги, 1992. – 82 с.
72. Мельник А. І. Інтерпретація історії в українській філософсько-освітній думці ХІХ ст. /А. Мельник //Філософія освіти. – 2005. –№ 2. – С.152-161.

	<p>73. Микитась В. Л. Давньоукраїнські студенти і професори /В. Л. Микитась. – Київ, 1994. – 288 с.</p> <p>74. Нагорна Л. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань /Л. Нагорна. – Київ: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ, 2011. – 272 с.</p> <p>75. Немчинов І. Г. Оповідальна ідентичність: джерела російського великого історичного наративу. [Текст]: монографія /І. Г. Немчинов. – Київ: НПУ ім. М. Драгоманова, 2010. – 372 с.</p> <p>76. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології /І. Нечуй-Левицький. – Київ: Обереги, 2003. – 144с.</p> <p>77. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України /В. М. Нічик. – Київ: Укр. Центр духовної культури, 1997. – 328 с.</p> <p>78. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. Посіб. /І. В. Огородник, В. В. Огородник. – Київ: 1999. – 543 с.</p> <p>79. Оріховський-Роксолан Станіслав «Лист до Павла Амузія» /Станіслав Оріховський-Роксолан /Українська література XIV-XVI ст. – Київ: Наук. думка, 1988. – 600с.</p> <p>80. Павленко Ю. Етнічний розвиток Київської Русі /Ю. Павленко. – Київ: Вид. Генеза. 1998. – 221 с.</p> <p>81. Палій Г. Становлення єдиної національної ідентичності в Україні /Г. Палій //Політичний менеджмент. – 2005. - №2. – С.38-44.</p> <p>82. Паславський І. В. З історії розвитку філософських ідей на Україні в кінці XI – першій третині XVII ст. /І. В. Паславський. – Київ: Наук. думка, 1984. – 126 с.</p> <p>83. Письма преосвященного Лазаря Барановича. – Изд. 2-е. – Чернигов, 1685 г. – 254 с.</p> <p>84. Письменные памятники истории Древней Руси. Летописи. Повести. Хождения. Поучення. Жития. Послания: Аннотированный каталог-справочник /Под ред. Я. Н. Щапова. – СПб., 2003 – 384 с.</p> <p>85. Плачинда С. П. Словник давньоукраїнської міфології /С. П. Плачинда. – Київ: Укр. письменник, 1993. – 63 с.</p> <p>86. Попович М. В. Нарис історії культури України /М. В. Попович. – Київ, 1998. – 728 с.</p> <p>87. Скринник М. А. Наративні практики української ідентичності: Доба Романтизму [Текст]: монографія /М.Скринник. – Львів, 2007. – 367 с.</p> <p>88. Транквіліон-Ставровецький К. Зерцало богослов'ї /Кирило Транквіліон-Ставровецький //Пам'ятки братських шкіл. Кінець XVI - початок XVII ст. – Київ: Наук. думка, 1988. – С. 207-260.</p> <p>89. Франко І. Я. Наші народні школи і їх потреби. /І. Я. Франко //Зібр. тв. У 50 т. – Київ: Наукова думка, 1986. - Т.46. Ч.2. – 437с.</p>
--	--

	<p>90. Франко І. Я. Що таке поступ? /І. Я. Франко //Збір. тв. У 50 т. – Київ: Наукова думка, 1986. – Т. 45. – С. 302-345.</p> <p>91. Цвілюк С. А. Українізація України: тернистий шлях національно-культурного відродження за доби сталінізму /С. Цвілюк. – Одеса: Маяк, 2004. – 200 с.</p> <p>92. Чорний О. О. Джерельна база та її роль в зародженні і розвитку філософської думки, на землях сучасної України до Київської Русі /О. О. Чорний //Практична філософія. Науковий журнал. /Гол. ред. Андрущенко В. П. – Вип. №3 (49), - Київ: ПАРАПАН – 2013. – С. 129-135.</p> <p>93. Чорний О. О. Історія філософсько-освітніх ідей в Україні та їх онтологічна орієнтація [Текст]: монографія /О. О. Чорний. – Чернігів: Десна Поліграф, 2014. - 424 с.</p> <p>94. Шевченко В. І. Дружба з мудрістю або ключові проблеми української філософії (теоретико-методологічний коментар до курсу філософії у ВНЗ) /В. І. Шевченко. – Київ: Поліграфічний центр Фоліант, 2007. – IV, - 244 с.</p> <p>Інформаційні ресурси в Інтернеті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua 2. Освітній дискурс: збірник наукових праць http://www.journal-discourse.com/uk/ 3. Бібліотека філософських першоджерел і критики http://philosophy.ru/library/losef/antaesth/index.html
<p>Політика дисципліни та оцінювання</p>	<p>Студент має право:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад предмету, змісту першоджерел; - вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять; - відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; - отримати індивідуальні консультації у викладача. <p>Студент зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин; - брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача; - виконати індивідуальне завдання

	<p>- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.</p> <p>- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.</p> <p>Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbL-VH/view)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.</p> <p>Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використуватися під час викладання курсу</p>	<p>Словесний (пояснення, розповідь, лекція, дискусія); наочний (ілюстрації, демонстрації); робота з книгою (читання, конспектування, вивчення, реферування, цитування, виклад, складання плану); відео-методи (перегляд); практичний. Робота в бібліотеці та з науковими інтернет-джерелами. Підготовка презентацій, індивідуальних навчально-дослідних завдань. Аналіз відео-метаріалів. Робота в системі Zoom та GoogleClassroom.</p>

Оцінювання	Шкала оцінювання			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано	
83 – 89	B	добре		
75 – 82	C			
68 – 74	D	задовільно		
60 – 67	E			
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	